

UN(HEPPIE) HECHTING

Door Marleen van Dijk, orthopedagoog en GZ-psycholoog

26 januari 2013

VANDAAG VAN THEORIE NAAR PRAKTIJK, OMDAT...:

- ... bij Heppie veel kinderen komen bij wie de hechting niet optimaal is verlopen.
- ... een verstoord hechtingsproces kan leiden tot forse problemen op alle functioneringsgebieden.
- ... deze problematiek zich heel divers kan uiten en moeilijk te 'grijpen' is.
- ... een verstoorde hechting uiterlijk niet zichtbaar is...
- ... maar lastig kan zijn om in de praktijk mee om te gaan...
- ... en een sterk appèl kan doen op je eigen gevoel.

DE THEORIE IN HET KORT...

Wat is gehechtheid?

“De selectieve en duurzame affectieve band tussen het jonge kind en de primaire verzorger aan wie het kind troost ontleent in tijden van stress en spanning.” (0-2 jaar)

Gehechtheid ontwikkelt zich in de opvoedsituatie via:

- De mate van sensitiviteit en responsiviteit
- De mate van emotionele beschikbaarheid
- De mate van stabiliteit: voorspelbaarheid en continuïteit
- Het mentaliserend vermogen van de primaire opvoeder(s)

INDIEN *VOLDOENDE* AANWEZIG LEIDT DIT TOT EEN VEILIGE GEHECHTHEID:

- Zelfvertrouwen, ontspanning: ‘Ik word gezien en begrepen.’
- Vertrouwen in anderen: ‘Ik kan op hen rekenen’.
- Grip op eigen en andermans emoties: ‘ik herken gevoelens’.
- Gezonde sociale relaties: ‘Ik snap het gedrag van anderen en kan mijn gedrag daar op afstemmen’.
- Zelfregulatie: ‘Ik kan spanning verdragen want ik weet dat het goed komt’.
- Gewetensontwikkeling: ‘Ik hou me aan regels want ik wil het contact met mijn opvoeder goed houden’.
- Leren en concentreren: ‘Ik durf op onderzoek uit te gaan’.

Overtuiging: “Ik ben oké en de wereld is een veilige plek”.

INDIEN *ONVOLDOENDE AANWEZIG* LEIDT DIT TOT...

Hechtingsproblemen: Er is een hechtingsrelatie maar deze is gestoord (bijv. vastklampen, overdreven aangepast, rolomkering).

Reactieve hechtingsstoornis: Er is géén hechtingsrelatie.

- *Angstig ambivalent*: Onzeker over de beschikbaarheid van de hechtingsfiguur. 'Help me, ik heb jou nodig.. maar ik accepteer geen toenadering'. (10%).
- *Angstig vermijgend*: Geen vertrouwen in de beschikbaarheid van de hechtingsfiguur. 'Ik heb jou niet nodig.. ik vermijd contact' (20%)
- *Gedesorganiseerd*: Het gehechtheidsgedrag kan zich uiten in chaotisch, tegenstrijdig, bizar en angstig gehechtheidsgedrag.(15%)

EN NU, DE PRAKTIJK...

HOE KIJKT EEN KIND MET EEN VERSTOORDE HECHTING NAAR DE WERELD EN ZICHZELF?

- Andere mensen zijn onvoorspelbaar en laten je (uiteindelijk) in de steek.
- Ik sta er alleen voor en kan alleen op mezelf vertrouwen.
- Ik moet mijn omgeving goed in de gaten houden want ieder moment kan zich gevaar aandienen/ kan het 'over' zijn.
- Ik begrijp gevoelens en gedrag van mezelf en anderen niet goed.

HOE GAAT DIT KIND DAARMEE OM?

- Controle proberen te houden over situaties.
- Alert, de omgeving in de gaten houden.
- Veiligheid in duidelijkheid zoeken.
- “Pakken wat je pakken kan.”
- Afgaan op gedrag, geen aandacht voor gevoelens en intenties.
- Afwijzing zoekend gedrag; dan is het maar gebeurd.

WELK GEDRAG *ZIEN WIJ* BIJ DIT KIND: DIVERS!

- ADHD - beeld
- Beïnvloedbaar/sociaal wenselijk vs dominant
- Betrouwbaarheid van de ander testen (regels/afspraken overschrijden, 'uitspeelgedrag', aantrekken/afstoten)
- Claimend, aanhankelijk gedrag
- Ongeremdheid: eten, al het speelgoed pakken, op schoot kruipen etc..
- Makkelijk contact met vreemden.
- Weinig aandacht voor belang/emotie van de ander; De ander gebruiken voor het 'eigen nut'.
- Niet leren van consequenties, geen aandacht voor morele normen.

HOE GAAN *WIJ* DAAR HET BESTE MEE OM?

- Structuur, voorspelbaarheid, eenduidige regels en consequenties.
- Rustige, vastbesloten maar niet-autoritaire houding. “Zo gaan we het doen...” Laat zien dat je controle hebt.
- Wees nabij en hou grenzen van het kind en andere kinderen in de gaten. Stel grenzen waar jij die nodig acht.
- Blijf beschikbaar voor als het kind iets van/met je wil.
- Geef woorden aan de emoties/ intenties van het kind en help hem zich adequaat te uiten.
- Wees duidelijk in je emoties, intenties en bedoeling.
- Steeds opnieuw beginnen.
- Zorg dat het kind weet waar jij bent en bij wie het terecht kan.

VALKUILEN IN DE BEGELEIDING

- Je persoonlijk afgewezen voelen bij afwijzend gedrag van het kind.
- 'Voor wat hoort wat' verwachten.
- Eisen dat het kind jou vertrouwt of zich open stelt.
- Afspraken/ beloftes niet nakomen.
- Toegeven.
- Je laten uitspelen.
- Over je eigen grenzen gaan.

HEPPIE-MOMENTEN

- Blijf erbij op kamermomenten.
  - Berg waardevolle spullen op. Wees alert op 'meenemen'.
  - Laat afspraken via jou lopen, andere leiding verwijst het kind naar jou.
  - Stel het kind gerust dat er genoeg eten is, dat het niet vergeten wordt als we met de bus gaan etc.
  - Sluit moeilijke momenten direct af en laat het daar bij.
  - Verwacht bij het (na)bespreken van conflicten geen inzicht, schuld of schaamte: leg uit, herhaal afspraken voor de toekomst en sluit af.
  - Laat zien waar jij als leiding slaapt en blijf in de buurt tot het kind slaapt.
  - Vrije tijd, spel en uitjes: beloof niks wat je niet zeker weet.
-

EN DAN...

... zien we kinderen die met elkaar kletsen, grapjes maken, elkaar begrijpen en plezier maken.

Kortom: 'Heppie' kids!!

<http://www.youtube.com/watch?v=IQbYc7qLgBc>

BEDANKT!!

